

CALEA DE PESTE 170 DE ANI A ȘCOLII JURIDICE DE LA SIBIU. PRELIMINARII

Emanuel TĂVALĂ
Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu
Facultatea de Drept

Keywords: legal education, juridical academy Sibiu/Hermannstadt, legal tradition

The Path of Over 170 Years of the Faculty of Law from Sibiu. Preliminaries

Summary

In 2021 the Law Faculty of the public University in Sibiu is celebrating 50 years of continuous activity starting with 1971. Actually, this institution is one of the oldest juridical teaching institutions in Romania, but not having in mind 1971, but the first institution which was inaugurated in 1844 and closed in 1887. This is why the 2021 moment of the Legal School in Sibiu is a moment of reflection and in the same time of revealing the whole history of this school which marked the legal history of Transylvania and the Romanian national history in the same time. In this study there are some of the starting information about how the Imperial legal faculty in Sibiu/Hermannstadt was opened and how it functioned under legal and administrative aspects. The information is taken from the archives in Sibiu and Vienna and from the few articles which were written in foreign languages about this institution.

Originile îndepărtate

Înființată la 1 noiembrie 1844 sub denumirea de Școala juridică a națiunii săsești din Transilvania, transformată în anul 1851 în Academia de drept cezaro-crăiască prin etatizare, iar după anul 1867 în Facultatea de drept regală ungară, instituția a avut o viață de patruzeci și trei de ani, fiind desființată în anul 1887, după apariția Universității moderne maghiare din Cluj¹. Scopul acesteia l-a

---

¹ Detalii despre istoricul instituției în G.H. Tontsch, *Die Rechtsakademie zu Sibiu (1844-1887)*, în *Studia Jurisprudentialia*, anul XIV, 1969, pp. 97-103; U.W. Acker, *Zur Geschichte der Hermannstädter Rechtsakademie (1844-1887)*, în *ZVSL* nr. 1/1978, pp. 120-129; E. Turczynski, *Die Universität Czernowitz und die Hermannstädter*

reprezentat formarea de juriști pentru administrația Transilvaniei, în general, precum și, în particular, pentru satisfacerea nevoii acute de specialiști resimțite de sași, specialiști care să dețină cunoștințe temeinice de istoria dreptului transilvănean. Nașterea instituției în centrul politic al patriatului săsesc are astfel și o conotație pragmatică, anume aceea de a forma juriști autohtoni sași care să poată oferi răspunsuri clare și imbatabile la noile idei moderne care, odată cu reformele iozefine, începuseră să pună tot mai mult sub semnul întrebării vechile lor privilegii. Antecedentele proiectului se regăsesc, începând cu anul 1811, în cadrul gimnaziului luteran din Sibiu, unde în ultimii ani de studiu se predau noțiuni de drept roman și ardelean tocmai în vederea pregătirii absolvenților pentru a putea deveni funcționari administrativi. Din anul 1835, acești funcționari au fost obligați să urmeze și un curs practic de doi ani la Tabla regească din Târgu Mureș, urmat de un examen susținut la Universitatea națională. Necesitatea înființării unui institut juridic săsesc care să permită studierea tradiției juridice istorice a „patriei” prin intermediul „științei germane” (*deutsche Wissenschaft*) și în folosul „naționalității germane săsești” a fost subliniată pentru prima oară în mod public printr-un editorial programatic apărut pe 19 septembrie 1839 în periodicul brașovean *Blätter für Geist, Gemüth und Vaterlandskunde*, intitulat sugestiv: *Despre înființarea unui institut juridic în mijlocul națiunii săsești*². Pe 13 februarie 1840, ideea era reluată în paginile aceluiași ziar printr-un articol semnat J.D., care motiva necesitatea înființării celui de-al doilea institut de științe juridice din Transilvania prin recursul la sistemul politic tradițional de guvernare a principatului, dar mai ales prin nevoia practică de a răspunde la cerințele științifice și naționale actuale ale vremurilor³.

Înființarea Academiei de Drept de la Sibiu

Motivând că în colegiile maghiare nu se studiază suficient „dreptul săsesc”, în anul 1841, Consistoriul superior evanghelic și Universitatea săsească au cerut aprobarea împăratului pentru înființarea unei facultăți de drept proprii. Doi ani mai târziu, la Viena s-a deplasat o deputație care i-a adresat suveranului o nouă cerere în acest sens, în cadrul unei audiențe private. În urma aprobării primite pe 3 iulie 1843 și a sumelor financiare deblocate pe 15 iulie de către Universitate, în data de 2 noiembrie 1844 a fost inaugurată oficial, în sala festivă a gimnaziului evanghelic din Sibiu, „Academia de Drept Săsească”, prin cuvântarea

---

Rechtsakademie, în F.B. Kaiser, B. Stasiewski (ed), *Deutscher Einfluss auf Bildung und Wissenschaft im östlichen Europa*, seria *Studien zum Deutschtum in Osten*, Böhlau Verlag, Köln-Viena, 1984, pp. 159-177. Cu privire la relația dintre autoritățile germane și române la Sibiu cu privire la această nouă instituție de învățământ a se vedea lucrarea lui Mircea Gheorghe Abrudan, *Ortodoxie și luteranism în Transilvania între revoluția pașoptistă și Marea Unire*, Ed. Presa Universitară Clujeană, 2015.

² *Über die Errichtung einer juridischen Lehranstalt * Mittel der sächsischen Nation*, în *Blätter für Geist, Gemüth und Vaterlandskunde* III. Jahrgang, nr. 38, Kronstadt, Donnerstag, 19 septembrie 1839, pp. 311-314.

³ *Eine juridische Lehranstalt in der sächsischen Nation*, în *idem*, IV. Jahrgang, nr. 7, Kronstadt, Donnerstag, 13 februarie 1840, pp. 54-55.

programatică a comesului Johann Wachsmann⁴. Până în 1848, durata studiilor era de doi ani, programa acestora cuprinzând discipline juridice, filosofice și istorice, precum „dreptul privat al Transilvaniei”, „dreptul roman”, „dreptul natural” și „cel statal”. Concomitent s-au pus bazele unei biblioteci, care în anul 1887 ajunsese la peste 6.000 de volume⁵. În 1848, studenții au cerut reformarea Academiei, dar cursurile au fost întrerupte, deoarece Sibiul a fost ocupat de armata revoluționarilor maghiari comandați de generalul Bem.

Începând cu 1 octombrie 1851, conducerea școlii a fost preluată de Ministerul Cultelor și Învățământului de la Viena, instituția fiind reorganizată pe baza legislației austriece. Durata cursurilor a crescut la trei ani, iar în 1860 la patru ani, programa de învățământ suferind de asemenea schimbări majore prin introducerea unor noi discipline: dreptul canonic, istoria Austriei, istoria dreptului ardelean, economie, statistică, drept administrativ și comercial. În anul 1853, odată cu suspendarea dreptului săsesc, a fost introdus dreptul civil și penal austriac. În urma încheierii dualismului austro-ungar, instituția a fost redenumită „Academia de drept regală maghiară”, începând cu anul 1870 limba de predare devenind maghiara. Concomitent cu introducerea politicii școlare a ministrului August Trefort, instituția va suferi o disoluție treptată, încheindu-și activitatea în vara anului 1887⁶. Actul desființării a avut un ecou larg în presa săsească, fiind perceput ca un abuz direct al politicii de maghiarizare desfășurate de guvernele budapestane⁷.

Încă din momentul inaugurării cursurilor, cu toate că funcționa sub autoritatea Universității săsești într-o atmosferă antemațială, caracterizată de spiritul națiunilor privilegiate, instituția și-a deschis porțile și pentru români. Numărul acestora va crește în perioada neoabsolutistă. În anul academic 1851-1852, din 36 de studenți înmatriculați 16 au fost români, iar în ciclul universitar 1853-1854, din 33 de studenți înmatriculați 11 au fost români⁸. Odată cu adoptarea legislației de recunoaștere a naționalității române și a confesiunilor ei de către dieta sibiană, studenții români s-au bucurat de aceleași drepturi în ceea ce privește celebrarea zilelor de sărbătoare din calendarul românesc ortodox prin scutirea lor oficială de la cursuri în zilele recunoscute legal, „pentru a putea cerceta biserica sa”⁹. Între numele sonore care au studiat aici, aducându-și apoi contribuția la

---

⁴ U.W. Acker, art. cit., pp. 124-125. Despre Wachsmann, vezi Ela Cosma, *Figuri săsești și austriece din Transilvania*, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 2008, pp. 88-89.

⁵ Mare parte din patrimoniul bibliofil al Academiei a fost transferat – în momentul desființării acesteia în anul 1887 – în fondul de carte al Universității maghiare din Cluj. Astăzi, aceste cărți se regăsesc în patrimoniul Bibliotecii Centrale Universitare „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca.

⁶ U.W. Acker, art. cit., pp. 126-127.

⁷ *Die Auslösung der Hermannstädter Rechtsakademie*, în *Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt* XIV Jahrgang, nr. 4105, Hermannstadt, Mittwoch, 15 iunie 1887, p. 581; *idem*, nr. 4106, Hermannstadt, Donnerstag, 16 iunie 1887, p. 585.

⁸ G.H. Tontsch, art. cit., p. 102.

⁹ În a doua parte a anului 1863, „Direcțiunea facultății juridice c.r.” a trimis consistoriului ortodox o cerere prin care solicita conspectul sărbătorilor calendarului

mișcarea națională românească și la progresul vieții politice, sociale și culturale în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, s-au numărat Simion Bărnuțiu, Ilie Măcelariu, Ioan Petrovici, Ioan Pușcariu, Petru Brote, George Roman, Nicolae Vlad, Nicolae Gaitan, Alexandru Lebu, Moise Braniște, Ieronim Bariț, Aron și Nicolae Densușianu, George Pop, Moise Tănase, Ruben Patiția, Amos și Teofil Frâncu, Iosif Pop etc., din totalul celor 1.387 de absolvenți ai acestei instituții, 392 fiind români, avocați și înalți funcționari¹⁰. Între absolvenții sași pot fi amintiți Jakob Rannicher, Albert și Arthur Arz von Straußenburg, Josef Bedeus von Scharberg junior, Gustav Kapp și Eugen von Trauschenfels. În cadrul festivității organizate la încheierea ultimului an din viața acestei Academii, profesorul Stefan Fölkel remarca faptul că în cursul celor patru decenii de activitate, între studenți sau profesori nu s-au înregistrat niciodată dispute naționaliste, ceea ce dovedea, în opinia sa, încă una dintre contribuțiile majore aduse de instituția academică la progresul cultural și coexistența pașnică dintre locuitorii Transilvaniei¹¹.

Norme juridice privind înființarea Academiei de Drept Cezaro-Crăiești din Sibiu

Temeiul juridic al înființării Academiei de Drept Cezaro-Crăiești din Sibiu a fost reprezentat de următoarele acte normative imperiale:

1. *Legea provizorie a Academiei de Drept de la Zagreb*, adoptată în 29 septembrie 1850 și adusă la cunoștința publicului la 4 octombrie 1850 prin Ordinul Ministrului Culturii și al Educației, ce și-a extins efectele, cu anumite modificări, și asupra *Academiei de Drept de la Sibiu*, printr-o Rezoluție Imperială din 16 august 1851.

2. *Rezoluția Imperială de la Ischl din 25 septembrie 1855*, adusă la cunoștința publicului pe 2 octombrie 1855 prin Ordinul Ministrului Culturii și al Educației, adaptată la realitățile Academiei sibiene prin două Decrete din 1855 și 1856.

3. *Regulamentul provizoriu de disciplină pentru universități*, instituit prin Legea provizorie, care potrivit art. 34 din Lege producea efecte și pentru

---

românesc. Consistoriul a dezbătut chestiunea, răspunzând că aceste praznice sunt identice cu cele ale Bisericii Romano-Catolice, doar că se sărbătoresc cu 12 zile mai târziu. Având însă în vedere că „tinerimea studioasă de relegea noastră, cu foarte puține excepțiuni, chiar și duminica nu cercetează biserica”, forul central ortodox solicita conducerii academiei ca în anumite zile „tinerimea” să fie „scutită” de audierea cursurilor, anume în zilele următoarelor praznice însemnate: Anul Nou, Botezul Domnului, Sfintele Paști (2 zile), Înălțarea Domnului, Rusaliile (2 zile) și Nașterea Domnului (2 zile). Rezumatul discuției consistoriale și al epistolei de răspuns se regăsesc în AMA, Exhibite nr. 751/1863.

¹⁰ M. Vlaicu, *Die Hermannstädter Rechtsakademie und ihre rumänischen Studenten*, în FVL, Band 31, nr. 1, Hermannstadt, 1988, pp. 34-35.

¹¹ *Schlussfeier der Hermannstädter königlich ungarischen Rechtsakademie*, în Hermannstädter Zeitung vereinigt mit dem Siebenbürger Boten nr. 138, Hermannstadt, 1887, p. 2, *apud* G.H. Tontsch, *art. cit.*, p. 103.

Academia de Drept, adoptat pe 11 octombrie 1849 și adus la cunoștința publicului pe 13 octombrie 1849, prin Ordinul Ministrului Culturii și al Educației.

4. *Dispoziția privind organizarea examenului teoretic de stat pentru studenții facultăților de drept și de administrație publică*, adusă la cunoștința publicului pe 29 iulie 1850.

5. *O.G. din 16 aprilie 1856* privind examenul teoretic de stat pentru studenții facultăților de drept și de administrație publică, emisă de ministrul Culturii și al Educației.

6. *Norme metodologice din 27 mai 1856* privind examenul teoretic de stat.

Misiunea Academiei de Drept

Academia de Drept Cezaro-Crăiască din Sibiu, preluată de stat spre administrare pe 1 octombrie 1851 întrucât nu dispunea de surse proprii de finanțare, avea misiunea de a oferi cunoștințe de specialitate tuturor celor care doreau să intre în slujba statului, în avocatură și notariat, dar și celor care doreau să studieze dreptul din plăcere. Excepție făceau cei care intenționau să dobândească un titlu de doctor, deoarece *absolvenții Academiei nu aveau dreptul să se înscrie la studiile de doctorat decât cu condiția frecventării cursurilor unei facultăți de drept sau de administrație publică pentru încă patru semestre, sub supravegherea decanului*.

Iată care erau cursurile obligatorii pentru studenții Academiei (sau planul de învățământ, așa cum este cunoscut azi) și durata acestora¹²:

Anul I:

• **Semestrul de iarnă:**

Istoria dreptului roman și a instituțiilor, 10 ore pe săptămână;

Drept penal austriac, 5 ore;

Istoria Austriei I, 5 ore.

• **Semestrul de vară:**

Drept canonic, 6 ore;

Drept procesual penal austriac, 5 ore;

Istoria Austriei II, 4 ore;

Istoria dreptului transilvănean, 5 ore.

Anul II:

• **Semestrul de iarnă:**

Drept civil austriac I, 9 ore;

Economie politică, 9 ore;

Drept transilvănean maghiar și săsesc, 5 ore.

---

¹² Arhivele Naționale, *Fond Bedeus 109, Verzeichnis der an der Rechtsakademie der Sächsischen Nation zur Hermannstadt*, f. 56.

- **Semestrul de vară:**

Drept civil austriac II, 5 ore;
Statistică austriacă, 5 ore;
Exploatare minieră, 5 ore;
Drept canonic protestant, 4-5 ore.

Anul III:

- **Semestrul de iarnă:**

Drept procesual civil și norme de jurisdicție, 10 ore;
Drept administrativ austriac, 10 ore.

- **Semestrul de vară:**

- **Semestrul de vară:**

Proceduri extrajudiciare, 5 ore;
Drept financiar austriac, 10 ore;
Drept comercial austriac, 5 ore.

Disciplina dreptului bugetar, căreia i s-a acordat un număr de 3-4 ore pe săptămână, era opțională pentru studenții Academiei de Drept. De asemenea, studenții aveau posibilitatea să practice sportul în cadrul Academiei.

Durata studiilor. Planul de învățământ

Studiile se întindeau, de regulă, pe o perioadă de trei ani (așa-numitul *Triennium academicum*), cu posibilitatea prelungirii în cazul absenteismului nemotivat de la examene și cursuri, al nepromovării restanțelor sau din alte motive întemeiate, care au împiedicat participarea la activitățile didactice. Studiul început la Academia din Sibiu putea fi continuat doar la aceasta sau la altă academie de drept, iar transferul între două academii de drept era posibil numai la sfârșitul anului de studiu, nu între semestrul de iarnă și cel de vară. Anul de studiu se întindea de la 1 octombrie până la 31 iulie, pe 1 august începând vacanța mare. Anul era împărțit în două semestre: cel de iarnă, de la începutul anului de studiu până la sfârșitul lunii februarie, iar cel de vară, din 8 martie până la sfârșitul anului de studiu.

Pe lângă vacanța de vară și vacanța intersemestrială de șapte zile, studenții mai beneficiau de următoarele zile libere: toate zilele de joi și duminică, 4.10, 1.11, 8.12, 24-26.12, 1.01, 6.01, 2.02¹³, zilele carnavalului, 25.03, în săptămâna de Paști de miercuri până miercuri, cele două zile de târg din 3 și 4.05, a doua zi de Rusalii și 29.06. Toate aceste sărbători erau calculate după calendarul gregorian; studenții care respectau calendarul iulian aveau dreptul să solicite verbal învoire pentru aceste sărbători. Studenții aveau obligația ca, în zilele libere, să lectureze timp de patru ore bibliografia principalelor discipline.

---

¹³ *Ibidem*, f. 72.

Structura Academiei de Drept

Directoratul. Academia de Drept era condusă de un director, numit dintre profesorii Academiei, cu posibilitatea revocării. Acesta îndeplinea în principiu aceleași funcții ca directorul Academiei de Drept de la Zagreb, iar în subordinea sa se aflau toți profesorii, supleanții, adjuncții și personalul administrativ al Academiei. Directorul asigura bunăstarea științifică și juridică a Academiei, organiza admiterea, hotăra de comun acord cu profesorii orele de curs, supraveghea desfășurarea examenelor, aproba bugetul și achizițiile bibliotecii, fiind responsabil de buna păstrare a exemplarelor de legi imperiale. Acesta avea funcția de reprezentare a Academiei și corespundea cu alte instituții; de asemenea, în termen de paisprezece zile de la încheierea anului de studiu, directorul avea obligația să întocmească un raport privind performanțele științifice și pedagogice ale Academiei, situația sa politică și financiară și promovabilitatea la examene.

Profesorii. Profesorii Academiei de Drept erau numiți de către Împărat, la cererea ministrului Educației, pentru o perioadă de trei ani, în urma promovării unui concurs. Existau două categorii de profesori: *ordinari* – cei care predau cel puțin zece ore de curs pe săptămână – și *extraordinari* – cei care predau mai puțin de zece ore de curs pe săptămână sau erau angajați de profesorii ordinari. Profesorii erau asimilați funcționarilor publici. Pe când cei ordinari erau remunerați cu 1.050 de florini pe an și aveau posibilitatea de a primi până la 1.260 de florini, cei extraordinari erau retribuiți cu doar 630-945 de florini, fără alte sporuri. Dacă un profesor ordinar predă în mod constant două sau mai multe materii, primea un spor de 210-429 de florini pe an. Pe lângă acest salariu, profesorii Academiei primeau în dar un exemplar din Legea Imperiului, ce rămânea însă în proprietatea Academiei. Alături de profesori, un rol important îl jucau adjuncții și profesorii de limbă, angajați provizoriu și fără drept de avansare în grad, aceștia ținând cursuri explicative în alte limbi ale Imperiului, înlocuind pentru o anumită perioadă de timp un profesor ordinar și efectuând traduceri și sinteze, pentru a-i ușura munca directorului. Fiecare profesor, în afara normei didactice care cuprindea susținerea prelegerilor, supravegherea examenelor, corectarea lucrărilor, acordarea certificatelor și participarea la ședințe la cererea directorului, era obligat să noteze studenții într-un registru special, să le urmărească prezența la cursuri, activitatea și pasiunea pentru educație și să anunțe directorul în cazul în care un student dădea dovadă de neglijență în privința studiului. De asemenea, profesorul trebuia să ajute studenții să își împartă productiv timpul și să își întrețină prietenii, devenindu-le astfel un mentor.

Corpul didactic. Cele mai importante chestiuni legate de studiu, disciplină și finanțe erau discutate de director în ședințe ordinare și extraordinare, la care participa tot personalul Academiei, adjuncții și profesorii de limbă neavând însă drept de vot. Corpul didactic deținea un rol central în programarea orelor de curs și a examenelor, putea prelungi termenul de admitere la Academie și emitea

norme disciplinare și alte ordine. Acesta constituia a doua treaptă în sancționarea disciplinară a studenților și putea inclusiv să îi exmatriculeze pe cei care încălcau grav normele disciplinare, interzicându-le să mai studieze la universități austriece. Corpul didactic decidea asupra achiziționării de cărți noi pentru biblioteca Academiei. În ciuda rolului important al corpului didactic, directorul nu era întotdeauna obligat să respecte hotărârile corpului dacă era de părere că acestea prejudiciau instituția. Ministerul Educației trebuia informat în maximum opt zile într-o atare situație.

Comisia de verificare. Comisia, formată din director și doi profesori numiți special de Ministerul Educației, confirma calitatea de licențiat a unui absolvent, în cazuri în care stabilirea acestei calități era problematică.

Concediul membrilor corpului didactic. Atât timp cât nu aveau sarcini de îndeplinit, membrii corpului didactic puteau beneficia de zile libere la sfârșitul semestrului, fără a cere permisiunea vreunei autorități. Doar directorul, dacă dorea să își ia concediu, trebuia să asigure continuitatea direcțiunii. În timpul semestrului însă, cadrelor didactice li se permitea să își ia câteva zile libere, lipsind implicit de la cursuri, doar din motive temeinice, cu acordul directorului sau, pentru perioade mai lungi, cu acordul Ministerului Educației. Trebuie subliniat faptul că profesia de cadru didactic nu putea fi cumulată cu o altă profesie din administrația publică.

Pentru asigurarea serviciilor de bază în cadrul Academiei, pentru întreținerea încăperilor și pentru invitarea cadrelor didactice la ședințe era responsabil un funcționar public numit **valet**; acestuia i se asigurau cazarea și, pe lângă aceasta, un salariu de 315 florini pe an.

Studenții¹⁴. Studenții Academiei de Drept puteau fi ordinari și extraordinari. Studenții ordinari erau cei care, după terminarea liceului și absolvirea examenului maturității (bacalaureatul), depuneau un certificat de maturitate sau, în lipsa acestuia, un certificat de indulgență din partea Ministerului Educației sau un certificat de admitere de la o altă Academie de Drept sau o universitate. De cele mai multe ori, studenții ordinari erau încadrați la învățământ cu prezență, în sensul că erau obligați să asiste la toate cursurile conform regulamentelor, dar puteau fi și studenți la distanță (privați), care studiau în particular și participau doar la examene. Aceștia din urmă trebuiau să aibă un motiv temeinic de a nu participa la cursuri și aveau nevoie de aprobarea Prefecturii. Pentru a fi admis ca student extraordinar, acesta trebuia să aibă peste șaisprezece ani și să dea dovadă de un grad înalt de inteligență, astfel încât să fie o prezență benefică pentru Academie, iar susținerea examenului de maturitate nu mai era necesară.

---

¹⁴ Arhivele Nationale, *Fond Bedeus 109, Disc(z)iplinar Gesetze für die Studierenden an der Sächsischen Recht Akademie*, f. 199. Lista tuturor absolvenților Academiei de Drept va fi publicată pentru prima dată în istorie într-un studiu sau volum ulterior.

Toți cei care doreau să studieze la această Academie, fie ei ordinari sau extraordinari, trebuiau să respecte normele de disciplină și să depună, înaintea începerii studiului, un jurământ solemn în acest sens. În cazul următoarelor abateri: trândăvie, excese, îndatorare financiară, deranjarea ordinii academice și manifestare irreverențioasă față de director și profesori, se putea interzice accesul la examen sau se putea dispune chiar și exmatricularea studentului. Abaterile disciplinare erau notate în registrul principal și în protocolul personal al studentului.

Admiterea studenților ordinari se făcea la începutul semestrului de iarnă; doar în cazuri speciale se admitea înscrierea sau transferul unui student la începutul semestrului de vară. Termenul de înscriere era de opt zile înainte și opt zile după începutul semestrului. Acesta se putea prelungi însă cu încă opt zile doar în cazuri bine întemeiate. Un student admis era trecut în catalogul principal – mai întâi cei la frecvență, apoi cei privați – și primea o legitimație de student ce cuprindea numele, vârsta, locul nașterii, naționalitatea, religia, domiciliul, numele și ocupația tatălui; dacă ocupa un loc cu taxă, era scutit de taxe sau era bursier, la ce colegiu era înscris, la câte ore trebuia să participe săptămânal, efortul educațional depus etc. După admitere, fiecare student, ordinar sau extraordinar, trebuia să achite taxa de bibliotecă în valoare de 2 florini și 10 creițari și taxa semestrială de studii de 8 florini și 40 de creițari.

Bursierii¹⁵. Studenții care beneficiau de o bursă de stat erau implicit scutiți de la plata taxelor de studiu, atât timp cât erau printre cei mai buni din Academie și puteau face dovada, printr-o adeverință de la director, că participau activ la cursuri și își dădeau interesul pentru activitățile didactice. Studenții care beneficiau de o bursă religioasă trebuiau să prezinte o adeverință de la profesorul de religie, prin care se confirma îndeplinirea îndatoririlor bisericesti. Dacă studentul nu îndeplinea aceste condiții, își pierde dreptul la bursa de studii și risca inclusiv să fie reclamat la Prefectură sau la ordinariatul episcopal.

Participarea la cursuri. Obligația studenților înscriși la învățământ cu frecvență de a participa cu regularitate la cursuri rezulta fără echivoc din însuși scopul Academiei. În cazul în care un student dădea dovadă de neglijență în această privință, directorul îl admonesta și îl ținea sub observație. Dacă neglijența trena și studentul obținea calificativul *insuficient de harnic* la o materie, acesta era supus unei examinări mai exigente și era supravegheat îndeaproape încă un semestru. Dacă în acest al doilea semestru mai obținea un calificativ *insuficient de harnic*, nu avea voie să intre în examen. Această sancțiune era aplicabilă și dacă studentul obținea într-un singur semestru la două materii calificativul *insuficient de harnic*. Sancțiunea supremă era exmatricularea. Înscrierea unui student la cursurile de zi îl obliga pe acesta să le frecventeze cu regularitate, chiar dacă în paralel avea o slujbă în domeniul juridic, deoarece

---

¹⁵ *Ibidem.*

acesta a ales expres învățământul la zi, deși ar fi avut posibilitatea să se înscrie la fără frecvență.

Biblioteca. Pentru a se dezvolta intelectual, atât profesorii, cât și studenții aveau la dispoziție o bibliotecă academică. Accesul costa 2 florini și 10 creițari, sumă transformată ulterior într-o taxă de 420 de florini pe an. Profesorul responsabil cu biblioteca avea următoarele sarcini: să recepționeze cărțile și revistele bibliotecii printr-un proces-verbal și să le treacă într-un catalog după specialitate și apoi alfabetic, menționând titlul, numărul exemplarelor, anul apariției și prețul, să verifice integralitatea volumelor, să noteze volumele incomplete și să solicite completarea lor, să verifice starea cărților, să ceară, la nevoie, lipirea acestora și să împiedice achiziționarea aceluiași titlu de mai multe ori. Deoarece nu exista o sală de lectură, iar cărțile puteau fi împrumutate doar 1-2 ore pe săptămână, iar apoi trebuiau să fie restituite, bibliotecarul avea datoria să supravegheze această operațiune, să noteze cărțile împrumutate, să solicite returnarea la expirarea termenului și să verifice starea volumelor, iar în caz de deteriorare sau pierdere, să ceară achitarea prețului trecut în catalog. Anual, bibliotecarul trebuia să supravegheze ștergerea volumelor de praf, iar de două ori pe an, să îi raporteze directorului situația bibliotecii și să îi ofere consultanță. La sfârșitul anului universitar, mai exact până în 20 iulie, bibliotecarul întocmea un raport cuprinzător despre numărul de cărți deținute, cărțile nou-dobândite și catalogul bibliotecii, pe care îl trimitea directorului și ministrului Educației, și emitea o factură pentru cheltuielile bibliotecii.

Educația fizică. Pentru dezvoltarea armonioasă a studenților, Academia organiza ore de educație fizică, și anume două pe săptămână. Studenții se puteau înscrie, dacă doreau, la începutul anului de studiu, iar proba sportivă avea loc la mijlocul lunii mai, astfel încât să li se permite studenților să se pregătească la final de semestru pentru examenele teoretice. Orele de educație fizică se desfășurau într-o clădire aflată în proprietatea Băncii, dată spre folosință cu acest scop Academiei.

Examenele academice semestriale și anuale. Studenții aveau datoria să susțină examene din fiecare materie, iar la încheierea studiului, un examen de stat din dreptul austriac civil, penal și procesual. Examenele se puteau susține fie semestrial, dacă studiul materiei se derula pe parcursul unui semestru, fie anual, dacă studiul dura un an întreg. În cazul în care studentul primea aprobarea Prefecturii să se transfere la o altă academie după un semestru, pentru un curs de an, acesta trebuia să susțină examenul pentru întreaga materie. Atât pentru studenții la zi, cât și pentru cei înscriși la învățământ la distanță, examenele puteau fi scrise sau orale; examenele aveau loc în mod public, profesorilor fiindu-le interzis să examineze studenții în afara Academiei. Examenele scrise se desfășurau cu două sau trei săptămâni înaintea finalului de semestru, iar lucrările erau corectate de doi profesori ce aveau obligația să argumenteze în câteva cuvinte nota acordată și să semneze lucrarea. Argumentarea notei se lua în

considerare atunci când se elabora rata de progres a studentului. Lucrările trebuia să fie păstrate timp de un an de către director și prezentate forurilor superioare, la cerere. Termenul general de organizare a examenelor era de 8-14 zile înaintea finalului semestrului, iar directorul sau un alt profesor numit de director trebuia să asiste la desfășurarea examenelor.

În urma notelor de la examene, studenții erau clasificați în trei nivele: **clasa de performanță, prima clasă și a doua clasă**, clasificare ce se realiza conform competențelor absolute și nu relative ale studenților. *Pentru a face parte din clasa de performanță*, studentul trebuia să dea dovadă de o străduință maximă și de cunoștințe de specialitate excelente. Pentru a trece în următorul semestru sau an, studentul ordinar trebuia să fie încadrat cel puțin în prima clasă la toate materiile. Studenții din clasa a doua trebuiau să adreseze direcțiunii o cerere orală pentru a participa la examenele din restanță; cei care au lipsit de la examene trebuiau să achite o taxă de 30 de creițari pentru a putea depune cerere de participare la restanță, iar aceasta era aprobată doar dacă se dovedea că motivul neprezentării a fost întru totul întemeiat. Examenele de mărire se puteau da doar în prima lună a următorului semestru. Dacă în urma examenului de mărire, studentul înscris la învățământ cu frecvență era în continuare încadrat în a doua clasă, el trebuia să repete anul de studiu. Pentru un student la fără frecvență, acest lucru însemna obligatoriu transferul la forma de învățământ la zi. Studenții extraordinari nu erau obligați să susțină examenele semestriale și anuale.

CertIFICATELE. Pentru fiecare examen susținut, era emis un certificat semestrial sau anual, la prețul de 12 creițari. Certificatele trebuiau să fie prezentate profesorului examinator înainte de examenul oral, acesta le completa imediat după examen, iar directorul le contrasemna. Cine nu își primea certificatul completat era obligat să anunțe numaidecât lipsa acestuia. Certificatul conținea numele studentului, locul nașterii, anul și semestrul de studiu, dacă era bursier, înscris la taxă sau la buget, denumirea și limba materiei, numărul de ore de curs pentru materia respectivă, dacă studentul era înscris la zi sau la distanță, clasa în care era încadrat și gradul de sârguință dovedit pe parcursul studiului. Studenții extraordinari, care participau doar opțional la cursuri și la examene, nu primeau un asemenea certificat, ci doar o adeverință scrisă de mână profesorului, la prețul de 30 creițari.

La sfârșitul studiului, în funcție de finalizarea celor trei ani de studii cu promovarea tuturor examenelor și încadrarea în prima clasă sau, dimpotrivă, cu nepromovarea lor, studentul primea fie un certificat numit *absolutorium*, fie un certificat obișnuit de absolvire, în limba germană, la prețul de 30 de creițari. Spre deosebire de certificatul de absolvire, care făcea referire doar la timpul petrecut în Academie și la comportamentul academic, *absolutorium* era o dovadă legală a studiului, pentru încadrarea într-o viitoare profesie juridică sau academică; acesta din urmă cuprinzând mențiuni legate de înscrierea studentului în învățământul de zi sau la distanță, faptul că și-a îndeplinit obligațiile academice conform tuturor criteriilor și toate cursurile la care a participat în timpul studiului. Decizia dacă